

Höstraps

Försöksåret 2013/2014 testades 72 olika höstrapsorter i fem olika försöksserier. Sex av sorterna har testats separat i speciella försök med förekomst av klumprotsmitta och redovisas separat i serien OS 25. 24 av sorterna testades för första gången i Sverige vilket sker i serien OS 21. I OS 22 testas de tio mest vinterhårdiga sorterna i försök främst placerade i Mälardalen och Närke. I OS 23 testas linjesorter, antalet provade linjesorter faller och endast elva sorter har provats. Största antalet sorter finns i OS 24, där 31 olika sorter provats för andra året eller mer. OS 21, 23 och 24 är placerade i Skåne, Kalmar, Gotlands samt Väst- och Östergötlands län. Mätare i försöken är en sortblandning bestående av två linjer och två hybrider. Sortblandning introducerades i försöken 2010. 2014 har sortblandning bestått av linjesorterna Epure och Apanachi samt hybriderna Excalibur och Visby.

2014 års försök har präglats av synnerligen god höstutveckling och vinterpåfrestningarna har varit i det närmaste obefintliga. Samtliga sortförsök har skördats enligt plan. Ett försök i Ängelholmstrakten utsattes förmodligen för stark blåst och kyla under våren och ett av försöken i Östergötland förväxte men återhämtade sig väl och skördarna blev mycket höga. Högst skördar återfinns i Löderup där mätaren avkastat 5 900 kg frö per hektar. I samma försök kunde med dvärgsorternas hjälp konstateras att andelen spillplantor var hög. Spillet fördelar sig dock jämnt över försöksytan varför skördenivån sorterna emellan inte påverkats. Däremot kan oljehalterna påverkas då mycket spillplantor förekommer. Spillplantor har alltid förekommit men problemet har först observerats när dvärghybrider introducerades.

Sedan några år samredovisas område D+E (Östergötland och Västra Götaland) Det är dock en kraftig övervikt av resultat från område D (Östergötland) beroende på utvintring och etableringsproblem i väst.

Ekonomisk utvärdering

Utsädeskostnaden för en ny hybrid bedöms i årets försökssammanställning till 700 kronor per hektar, kostnaden för en linjesort till 250 kronor per hektar med hänsyn tagit till linjesortens lägre tusenkornvikt. Med samma plantantal eller 20 procent högre för linjesorter så motsvarar det ett högre skördebehov för hybriderna på 145–155 kg frö per hektar vid ett fröpris på tre kronor. Lönsamheten i att välja en hybridsort infaller då redan vid ett relativt på fyra enheter högre råfettskörd än de bästa linjesorterna, Epure och Festivo. Det mesta talar alltså starkt för att det är hybridsorter som ger bäst odlingsnetto i de allra flesta situationer.

Tabell 1. Avkastningsresultat från sortförsök 2014

Sort	Skåne A+B Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Övervintring
Sortblandning	2270	14	100
DK Extrovert H	113	4	100
Argos H	112	4	99
Mercedes H	112	4	100
MH 10 L11 H	111	4	98
DK Explicit H	109	4	98
SY Carlo H	108	5	100
Arazzo H	108	4	100
Garou H	108	4	100
Puncher H	108	4	100
SY Motive H	108	4	100
DK Expower	108	4	100
CWH 237 H	107	4	99
CWH 232 H	107	4	100
DK Exstorm H	106	5	99
RG21111 H	106	4	100
PT 211 H	106	4	100
HR 174.65 H	105	4	99
ES Alegria	104	5	99
Alexander H	104	4	99
Visby H	104	4	100
Avatar H	104	4	100
SWO R 658 H	104	4	100
Rumba H	104	4	100
Gordon H	104	4	100
Hertz H	104	4	100
Mascara H	103	5	100
Patron	103	5	100
Sherpa H	103	5	100
Inspiration H	103	4	100
SY Fighter H	103	4	100
DK Expower H	103	1	100
PR46W20 H	102	5	98
Arsenal H	102	4	100
SY Marten H	102	4	100
Compass H	101	5	99
Genie H	101	4	98
Inuit H	101	4	99
Minerva H	101	4	100
SWO R 663 H	101	4	100
NK Festivo	100	5	100
Alabaster H	100	4	100

Tabell 1. Forts.

Sort	Skåne A+B Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Övervintring
Epure	99	5	99
Trinity	99	5	100
MH 06 CC 044	99	5	100
SY Saveo H	99	4	98
Marathon H	99	4	100
Excalibur H	98	14	100
Sidney	98	5	99
Flyer H	97	4	100
SW Apanaci	96	5	100
Quartz	95	5	100
ES Natalie H	95	4	100
Galileo	94	5	100
PX 109 H	94	4	96
ES Danube H	94	4	99
MH 09F50 H	93	4	99
SWO R 949 H	92	4	99
Bonzai H	92	4	99
Thorin H	91	4	98
PR46D07 H	90	4	95
Troy H	90	4	98
V2950L H	89	4	100
PX 110 H	89	4	100
DK Sensei H	88	4	99
Lexer H	88	4	100
PR44D06 H	87	5	96
ES Astrid	84	5	100

Sorter markerade med H avser hybrider.

Notera att övervintringen som avser värden för 9 försök i hela landet är i det närmaste fullständig.

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök 2010-2014

Sort	Område A		Område B		Område D+E	
	Råfett kg/ha	Antal försök	Råfett kg/ha	Antal försök	Råfett kg/ha	Antal försök
Sortblandning	2 210	34	2 180	23	1 970	34
DK Explicit H	116	4	121	4	123	5
Inuit H	116	4	111	4	106	5
Compass H	110	15	108	10	107	14
DK Extrovert H	109	4	114	4	116	5
SY Motive H	109	4	107	4	107	5
DK Exstorm H	108	9	113	6	112	8

Tabell 2. Forts.

Sort	Område A		Område B		Område D+E	
	Råfett kg/ha	Antal försök	Råfett kg/ha	Antal försök	Råfett kg/ha	Antal försök
PT211 H	108	4	106	4	113	5
Avatar H	107	8	112	6	108	7
Navigator H	107	8	111	6	103	7
NK Festivo	106	14	100	9	103	15
Sherpa H	106	12	110	8	108	9
Mascara H	106	12	109	8	108	10
SY Carlo H	106	9	106	6	109	7
SY Fighter H	106	4	110	4	110	5
Rumba H	106	4	105	4	105	5
PR46W20 H	105	15	107	10	105	14
ES Alegria	105	12	103	8	100	12
Genie H	105	8	109	6	105	7
Visby H	104	15	103	10	102	14
Epure Mom	104	14	101	9	103	16
Patron	104	6	92	4	94	7
Inspiration H	103	8	109	6	110	7
SW Apanaci	102	12	102	8	103	12
Gordon H	102	4	110	4	115	5
Troy H	102	4	102	4	99	5
SWO R 949 H	102	4	98	4	105	5
DK Expower H	101	15	102	10	101	13
Hertz H	101	8	103	6	100	7
Trinity	101	6	103	4	96	7
Galileo	99	14	99	9	99	15
MH 06 CC 044	99	6	100	4	101	7
Thorin H	99	4	101	4	105	5
Sidney	98	6	101	4	84	7
Arsenal H	98	4	102	4	100	5
Excalibur H	97	23	99	16	99	23
PR44D06 H	97	15	102	10	107	14
PR46D07 H	97	11	101	8	102	9
Flyer H	97	4	97	4	96	5
Alabaster H	94	4	100	4	103	5
Bonzai H	93	4	97	4	100	5
MH 09F50 H	92	4	98	4	90	5
DK Sensei H	90	4	100	4	107	5
ES Astrid	84	6	87	4	90	7

Samtliga sorter, sortnamn följt av H indikerar hybrid. Fet stil anger topp 5 i varje region.

Tabell 3. Sortegenskaper 2010-2014

Sort	Mognad tid dagar	Strållängd cm	Stjälkstyrka	Övervintring	Råfett % av ts
Sortblandning	350	131	93	87	48,6
Alabaster H	-2	4	0	84	48,4
Arsenal H	-1	5	-2	85	48,5
Avatar H	1	6	1	87	50,3
Bonzai H	4	-11	-1	84	48,1
Compass H	2	10	4	89	50,7
DK Explicit H	0	13	-4	89	50,6
DK Expower H	0	-1	-8	84	49,2
DK Exstorm H	0	8	-3	87	49,9
DK Extrovert H	-1	3	-4	83	50,2
DK Sensei H	-3	-13	0	92	48,2
Epure Mom	2	1	2	88	49,5
ES Alegria	-2	-5	-1	86	50,0
ES Astrid	-2	-16	-3	86	46,8
Excalibur H	-1	-3	-4	88	48,6
Flyer H	4	2	0	76	49,9
Galileo	1	-5	0	88	49,6
Genie H	3	7	2	88	50,3
Gordon H	1	8	-5	79	49,1
Hertz H	2	10	0	82	48,8
Inspiration H	0	10	-1	87	49,0
Inuit H	1	13	0	99	50,7
Mascara H	1	-1	-1	86	49,0
MH 06 CC 044	3	-4	-1	85	48,9
MH 09F50 H	-2	2	-1	84	47,4
Navigator H	1	6	-6	91	49,5
NK Festivo	3	0	0	88	49,4
Patron	3	-8	1	82	49,8
PR44D06 H	1	-16	1	92	49,3
PR46D07 H	1	-24	-1	91	48,8
PR46W20 H	0	10	2	87	50,6
PT 211 H	4	5	1	83	50,1
Rumba H	1	-4	-1	84	48,8
Sherpa H	0	-1	-1	87	49,2
Sidney	1	-2	-3	88	48,1
SW Apanaci	1	-5	1	90	50,0
SWO R 949 H	2	0	-2	90	48,9
SY Carlo H	1	6	-4	86	48,7
SY Fighter H	1	1	0	86	49,1
SY Motive H	3	0	-5	81	49,0
Thorin H	1	-16	-1	90	49,0
Trinity	1	-6	0	90	49,4
Troy H	0	-9	-1	90	49,1
Visby H	0	2	0	89	48,2

Samtliga sorter, sortnamn följt av H, indikerar hybrid

Sortbeskrivningar

Från 2013 mäts alla resultat mot sortblandning. Sortblandning består till 50 procent grobara frön av linjesort och 50 procent av hybrid-sort. Den kraftiga dominansen av hybrider och den minskade provningen av linjesorter gör att vi sedan 2013 redovisar alla sorter i en och samma jämförelse. Hybriderna är märkta med (H) efter sitt sortnamn och visar högre avkastning än linjesorter.

Det finns inte plats att i detalj beskriva och redovisa varje sort, för detta hänvisas till sortval utgiven vid SLU. Vi koncentrerar oss i stället till några nedslag bland de för Sverige mest intressanta sorterna.

Stjälkstyrkan är mestadels god men Navigator, Expower och Excalibur har signifikant svagare stjälkstyrka än mätaren. Compass, Epure, PR44D06, PR46W20, Avatar och Genie är de mest stjälkstyva sorterna.

Speciellt korta är dvärghybriderna Bonzzai, DK Sensei, PR44D06, PR46D07 och Thorin samt linjesorten ES Astrid. De längsta sorterna är Compass, DK Explicit, Hertz, Inspiration och Inuit. Vintern var skonsam 2014, vilket bidrar till höga vinterhårdighetssiffror i femårs-sammanställningen samtidigt som den hårda vintern 2009 utgår. Det är orsaken till de lite högre siffrorna på många sorter i denna sammanställning. Generellt så är övervintringen mycket god bland de sorter som testas i Sverige. Mätaren har värdet 87 men består också av fyra mycket vinterhårdiga sorter. Sorterna Flyer och Gordon har en vinterhårdighet som graderats till under 80. Flyer har heller ingen hög avkastning. Gordon däremot har en hög avkastning, speciellt norr om Skåne. Det kan indikera att sorten har en hög kompensationsförmåga.

Mognadstiden är för mätaren 350 dagar och de flesta sorterna mognar någon dag före eller efter. Bonzzai, Flyer och PT 211 är fyra dagar senare än mätaren. DK Sensei mognar tre dagar tidigare än mätaren. Oljehalten i mätaren är 48,6 procent av ts. Allra högst oljehalt återfinns i Compass, DK Explicit, Inuit och PR46W20.

Avkastning

I Sverige är Compass en av de mest beprövade sorterna i försök. Sorten ligger trots sina sex år i provning kvar i toppen i område A men går även bra i övriga områden. Vid en helsvensk jämförelse uppvisar DK Explicit (122), Inuit (113), DK Extrovert (113), DK Exstorm (112), Avatar (109), Compass (108), Sherpa (108) och Mascara (108) samtliga signifikant högre råfettskörd än mätaren.

Bäst sorter i område A är DK Explicit, Inuit, Compass, DK Extrovert och SY Motive men tätt efter kommer sorter som DK Exstorm, PT 211, Avatar och Navigator som alla ligger bland de fem bästa sorterna i område B eller D+E.

I B-området är DK Explicit, Inuit, DK Extrovert, DK Exstorm, Avatar och Navigator de fem (sex) högst avkastande sorterna. Noterbart är att DK Explicit ligger 6–7 enheter högre än näst bästa sort i område A, B och D+E.

I D+E-området är DK Explicit, DK Extrovert, DK Exstorm, PT 211 och Gordon de högst avkastande sorterna. Gordon har dock visat sämre vinterhårdighetssiffror än övriga.

Andra sorter, som utmärkt sig under 2014 med hög avkastning men provats för första gången i Sverige, är hybriderna Argos från NPZ, CWH 237 från Monsanto och RG21111 från Bayer CropScience.